

# Bijlage 4: Samenvatting opbrengst impactanalyse gebruikers BRP m.b.t. de invoering geslachtsvermelding 'X' op de geboorteakte en in de BRP

## 1. Achtergrond impactanalyse

Aan de Tweede Kamer is toegezegd om voor de gebruikers van de BRP de gevolgen van de invoering van de geslachtsvermelding<sup>1</sup> 'X' in de Basisregistratie Personen (BRP) in kaart te brengen. Daarvoor zijn gebruikers van de BRP via het Gebruikersoverleg Basisregistratie Personen (GO BRP) gevraagd om een impactanalyse uit te voeren op de introductie van geslachtsvermelding 'X' in de BRP op basis van een 'X' in de geboorteakte. De uitvraag werd gedaan op 11 juli 2022, met het verzoek om voor 15 oktober 2022 te reageren. In het GO BRP zijn gebruikers van de BRP vertegenwoordigd via sectorvertegenwoordigers. De gebruikers zijn grotendeels uitvoeringsinstanties die de BRP gebruiken voor de uitvoering van hun wettelijke taken. Als de gegevensverstrekking vanuit de BRP wijzigt, moeten de BRP-gebruikers (hierna: organisaties) hierop voorbereid zijn. Zij zijn hier zelf verantwoordelijk voor. Volgens de huidige werkwijze is het gebruikelijk dat de organisaties hier o.a. via het GO BRP ruim van tevoren over geïnformeerd worden.

De organisaties konden bij de impactanalyse uitgaan van de uitgangspunten van het reeds genoemde amendement van het lid Van Ginneken. Bij de organisaties is aangegeven dat het lid Van Ginneken had aangekondigd om het amendement in te trekken (mede vanwege het advies van de Raad van State om de 'X' in een apart wetsvoorstel te regelen) en het lid in plaats daarvan een initiatiefwetsvoorstel in de geest van het amendement zal indienen.

Het verzoek was om een impactanalyse uit te voeren volgens de eigen procedures/formats en daarbij ook een aantal vragen in een invuldocument te beantwoorden. Deze vragen zijn bedoeld om een beeld te krijgen van de impact van de invoering van geslachtsvermelding 'X'. De vragen gingen over: gebruik van het gegeven geslacht, doeleinden van het gebruik, onderscheid tussen man/vrouw/geslacht onbekend, impact van de invoering van geslachtsvermelding 'X' op de vervulling van de taak, de techniek/ICT, financiën (te maken kosten) en de benodigde tijd. De hieronder vermelde organisaties hebben gereageerd.

---

<sup>1</sup> In dit document worden te termen geslachtsvermelding en geslachtsregistratie en geslachtsaanduiding gebruikt. Hier wordt hetzelfde mee bedoelt. In de samenvatting van paragraaf twee wordt de terminologie zoals gebruikt door de betreffende organisaties aanhouden.

1. Justid
2. Justis
3. De Rechtspraak
4. CJIB
5. Landelijke inspectiedienst dierenbescherming
6. Jeugd(strafrecht)keten
7. LBIO
8. Politie (Executie en Signaleren<sup>2</sup>, Internetaangifte<sup>3</sup>, Politie.nl<sup>4</sup>, PSH-V<sup>5</sup>, AVR<sup>6</sup>, BVID<sup>7</sup>, BVI-IB<sup>8</sup>, BVH<sup>9</sup>, Blueview<sup>10</sup>, ZIF<sup>11</sup> en API (technische ondersteuning), BlueSpot Monitor<sup>12</sup>, Integraal Beeld<sup>13</sup>, IRD<sup>14</sup>, SUMM-IT<sup>15</sup>)
9. IND, COA DT&V
10. Centrum voor familiegeschiedenis
11. Kadaster
12. Kiesraad
13. CBS
14. Bureau erkenningen
15. Kamer van Koophandel
16. Pensioensector
17. Belastingdienst, mede namens dienst Toeslagen en Douane
18. DUO
19. RDW
20. ABO's via SVB
21. Zorgverzekeraars Nederland
22. CAK
23. UWV
24. SVB

---

<sup>2</sup> Executie & Signaleren (E&S) zorgt voor het landelijk beschikbaar stellen van openstaande vonnissen die afkomstig zijn van het CJIB en geeft de mogelijkheid om deze direct (financieel) af te handelen. Ook is E&S het primaire invoersysteem voor het signaleren en af signaleren van personen.

<sup>3</sup> Aangifte afhandeling - Elektronische aangifte. Voor burgers en organisaties een middel om aangifte te kunnen doen van een vastgesteld aantal eenvoudige delicten via het portaal Mijn Politie op [www.politie.nl](http://www.politie.nl).

<sup>4</sup> Internetsite Politie.nl biedt burgers de mogelijkheid om via het publieke internet informatie te bekijken die betrekking heeft op het politieapparaat.

<sup>5</sup> Politie Suite Handhaving – Vreemdelingen, een landelijk informatie- en registratiesysteem ter ondersteuning van de werkprocessen die voortvloeien uit het geïntensiveerde toezicht op vreemdelingen bij de Vreemdelingenpolitie.

<sup>6</sup> Audiovisuele Verhoor Registratie, is een applicatie om digitaal verhoren op te nemen, op te slaan en te verstrekken

<sup>7</sup> Bij een registratie – identificatie - controleert de BVID (Basis Voorziening Identiteitsvaststelling) gegevens en legt deze vast in allerlei systemen binnen en buiten de politie, in Nederland en Europa. Er worden gegevens gecontroleerd en vastgelegd in de SKDB (Strafrechtketen Database), Havank en de BV-BSN in de strafrechtketen. Bij een vreemdelingenregistratie worden gegevens vastgelegd en gecontroleerd in de BVV (Basisvoorziening Vreemdelingen), EURODAC, EU-VIS.

<sup>8</sup> De informatievoorziening BVI-IB (Basisvoorziening Informatie Integraal Bevragen) maakt het mogelijk met één zoekvraag regionale, nationale en internationale registers te raadplegen.

<sup>9</sup> Basis Voorziening Handhaving is de applicatie die de politie gebruikt voor de basispolitiezorg. Incidenten die op de politie afkomen en de acties die daaruit volgen, worden vastgelegd in de Basis Voorziening Handhaving.

<sup>10</sup> BlueView is een zoekmachine op bij de Nederlandse politie geproduceerde documenten.

<sup>11</sup> ZIF is een applicatie die met steekwoorden BVH-formulieren, dan wel tekstvelden zoals bijvoorbeeld 'toelichting', doorzoekt.

<sup>12</sup> BlueSpot Monitor is een landelijke webapplicatie, die informatie toont op basis van de gegevens uit de BVH's van de eenheden.

<sup>13</sup> Integraal Beeld biedt de mogelijkheid om een volledig beeld van een persoon te verkrijgen. Daarvoor wordt gebruik gemaakt van componenten uit het bestaande applicatielandschap. De doelstelling van Integraal Beeld is om ervoor te zorgen dat de gebruiker één oogopslag alle belangrijke informatie van een persoon te zien krijgt, zonder dat de gebruiker in diverse andere applicaties hoeft te kijken

<sup>14</sup> 'Incident Response Dashboard'. Toelichting: Het Incident Response Dashboard (IRD) ontsluit real-time informatie uit allerlei politie- en open bronnen om 112-meldingen te verrijken.

<sup>15</sup> Summ-IT is het landelijke opsporingsstelsel voor de gehele recherche en een deel van Intelligence. Het ondersteunt het werkproces van een recherche-onderzoek. Alle opsporingsproducten (zoals formulieren) zijn in Summ-IT opgenomen. Het onderzoeks- en procesdossier wordt in Summ-IT gemaakt, ook in digitale vorm.

In paragraaf twee is de samenvatting van de reacties per sector opgenomen. Onder paragraaf drie de conclusie. In paragraaf vier zijn vragen en aandachtspunten opgenomen en paragraaf vijf geeft een schematisch overzicht van de impact.

## 2. Samenvatting reacties per sector

In het vervolg van deze paragraaf worden de reacties samengevat per sector. De waardering en de terminologie zoals geformuleerd in de reacties van de organisaties zelf is hierbij leidend. De inhoud van de ingekomen reacties loopt sterk uiteen in zowel vorm als omvang. Dat betekent dat de opbrengst geen eenduidig beeld geeft over de impact van de invoering van geslachtsvermelding 'X'. Wel geeft het een indicatief beeld welke organisaties de impact als zeer laag, middel, of zeer hoog inschatten en waar die impact voornamelijk op ziet. In paragraaf 5 van deze bijlage is ook een schematische weergave opgenomen met een korte weergave van de waardering van de impact van het toevoegen van geslachtsvermelding 'X' aan de huidige vermeldingen van de BRP en een inschatting van de kosten en de benodigde tijd.

In grote lijnen blijkt hieruit het volgende:

- Vijf organisaties (wit) geven aan dat zij de impact *nog niet* in kaart kunnen brengen op basis van de huidige informatie en dit pas kunnen doen als er een concreet wetsvoorstel en beleid is vanuit bijv. de moederdepartementen van de betreffende uitvoeringsorganisaties.
- Drie organisaties (groen) geven aan dat de invoering van geslachtsvermelding 'X': voor hen geen of *nauwelijks* impact heeft vanwege zeer beperkte verwerking van de geslachtsvermelding. Deze organisaties vragen om bij de wettelijke regeling van geslachtsvermelding 'X' op de geboorteakte en in de BRP ook vanuit de Rijksoverheid te adviseren over bejegening en aanschrijving van personen met de geslachtsvermelding 'X'.
- Zes organisaties (blauw) geven aan dat zij het gegeven geslacht met name voor de *aanschrijving* gebruiken. De genoemde impact loopt uiteen van 40-1300 uur aan benodigde capaciteit om bijv. aanschrijvingen in formulieren aan te passen.
- Elf organisaties (rood) hebben zeer uitgebreid gereageerd en aangegeven dat de impact van de invoering van geslachtsregistratie 'X' voor hen *zéér groot* is.

### a) Sector Openbare Orde en veiligheid

De sector Justitie en veiligheid bestaat o.a. uit Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB), Landelijk Bureau inningen en onderhoudsbijdragen (LBIO), Stichting Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming, Politie, Rechtspraak, Justitiële informatiedienst(Justid), Openbaar Ministerie, Justis, de AIVD en de kleine migratieketen. Zij gebruiken het gegeven geslacht voor de bejegening, identificatie en de uitvoering van de toepasselijke (sectorale) wet- en regelgeving en/of beleid.

Voorbeelden van specifieke verwerkingen die hierbij genoemd worden zijn: geautomatiseerde vergelijking van gegevens door de politie, persoonssignaleringen, internetaangiften, verdeling van personen over penitentiaire inrichtingen.

Vanuit het overleg gegevensdiensten van JenV is het signaal afgegeven dat de JenV-ketens nog niet klaar zijn voor de invoering van geslachtsvermelding 'X'. De grootste impact van de invoering van geslachtsvermelding 'X' ziet niet op de verstrekking vanuit de BRP naar de informatievoorzieningssystemen, maar vooral op de processen binnen en tussen de organisaties binnen de ketens. Bijvoorbeeld: De Minister voor Rechtsbescherming is verantwoordelijk voor de tenuitvoerlegging van strafrechtelijke beslissingen. Het CJIB is namens de Minister operationeel ketenregisseur en bij een strafrechtelijke beslissing die strekt tot vrijheidsbeneming verstrekt het CJIB in deze rol aan DJI een last tot tenuitvoerlegging, waarop DJI de veroordeelde insluit. Momenteel bestaan er mannen- en vrouwengevangnissen, waarbij nog geen rekening is gehouden met de plaatsing van personen met geslachtsvermelding 'X'.

Het gaat om business processen, inschrijving van personen, deelprocessen naar andere ketenpartijen etc.

De politie heeft vanuit verschillende organisatieonderdelen gereageerd en met een 'quick scan' een eerste inschatting gemaakt van de impact van de invoering van geslachtsvermelding 'X'.

De politie gebruikt het gegeven geslacht voor de aanhef/aanspreekvorm in formulieren, het identificeren van personen en onderzoek aan het lichaam w.o. fouilleren (dit wordt voor zover mogelijk door personen van hetzelfde geslacht als de verdachte verricht).

Daarnaast gebruikt politie het gegeven ook in de processen Handhaving, Opsporing en Intelligence daar kan het gegeven betekenis hebben, om een situatie te duiden.

Binnen de politieomgeving lijkt de impact van de invoering van geslachtsvermelding 'X' vooral van technische aard.

De voorlopige inschatting 'impact niet zeer groot' heeft betrekking op het feit dat de wijzigingen in de technische systemen en formulieren m.b.t. de aanhef technisch gezien niet complex lijken. De procesmatige impact hangt af van beleidskeuzes (over hoe personen met geslachtsvermelding 'X' behandeld moeten worden, of zij andere rechten en plichten hebben dan personen met geslachtsvermelding 'man' of 'vrouw' en de wijze van uitvoering (bijv. een handelingskader m.b.t. fouillering). Wanneer hier meer over duidelijk is zou de impact groter kunnen zijn.

Een eenduidige definitie van 'X' en 'non-binair', richtlijnen over het aanspreken van personen met een 'X', een integrale aanpak en gelijktijdige invoering bij betrokken partijen zijn volgens de politie randvoorwaarden voor een succesvolle implementatie. Dit is vooral van belang in het kader van ketenuitwisseling tussen politie, RDW, KMAR, MvBZ, migratieketenpartners, en de uitwisseling van gegevens tussen politiestructuren onderling.

De kleine migratieketen bestaat uit de IND, het COA en de DT&V. Dit zijn overheidsorganisaties die een directe rol hebben in de uitvoering van het vreemdelingenbeleid en in dat kader persoonsgegevens van vreemdelingen verwerken. Het gegeven geslacht wordt in deze keten gebruikt voor de identificatie, toelating, plaatsing, vertrek en bejegening van vreemdelingen. De impact op de kleine migratieketen is omvangrijk en divers en ziet op interne systemen en koppelingen. Er is ook directe impact op de processen met betrekking tot de toelating, plaatsing, vertrek en bejegening van vreemdelingen. Hierbij speelt onder meer de vraag hoe omgegaan moet worden met vreemdelingen die hebben aangegeven non-binair te zijn (en nog niet in de BRP zijn ingeschreven). Deze vraag kan ook opkomen bij aanvragen van vreemdelingen in het buitenland. Voorts is, los van de relatie met de BRP, gesignaleerd dat er ook impact is op de omgang met personeel dat zich als non-binair identificeert en binnen deze migratieketen werkzaam is. Om knelpunten te voorkomen, is het van belang dat de invoering van geslachtsvermelding 'X' in de BRP goed is afgestemd op de systemen in de migratieketen.

## b) Sector CBS en overige

Vanuit de sector CBS e.a. hebben de volgende organisaties gereageerd: CBS (vertegenwoordiger in het GO), Bureau Erkenningen, Centrum voor familiegeschiedenis, Kadaster, Kiesraad.

Het CBS heeft een brede impact-toets gedaan op de gevolgen van geslachtsvermelding 'X' in de BRP.

Het CBS gebruikt de seksregistratie voor de eigen wettelijke taak (het doen van statistisch onderzoek) en ter bevordering van statistisch onderzoek door anderen (m.n. wetenschap).

Dit omvat de verplichting om op basis van Europese verordeningen aan Eurostat statistische gegevens aan te leveren en deze naar mannen en vrouwen uit te splitsen. Daarnaast gebruikt het CBS geslacht als (achtergrond)variabele of controlevariabele in statistisch onderzoek, of als onderwerp van onderzoek. Ook de instellingen die op CBS-data onderzoek doen, zoals het Sociaal en Cultureel Planbureau en universiteiten, gebruiken dit gegeven.

Bij diverse maatschappelijke thema's zoals emancipatie, beloningsverschillen, onderwijsachterstanden, jeugdhulpverlening, onveiligheid of slachtofferschap en volksgezondheid speelt het onderscheid tussen man en vrouw een belangrijke rol.

Het CBS pleit mede daarom voor de toevoeging van een variabele genderidentiteit in de BRP die los van het geslacht bij geboorte wordt geregistreerd.

Daarnaast vraagt het CBS om een eenduidige beschrijving en onderhoud van de betekenis van het gegeven geslacht en de verschillende geslachtsvermeldingen in de BRP.

Ook informatie over in hoeverre burgers makkelijker voor een geslachtsvermelding 'X' kunnen kiezen, om andere redenen dan genderidentiteit is gewenst. De invoering van geslachtsvermelding 'X' zal tot gevolg hebben dat bestaande verzamel- en productieprocessen voor de samenstelling van een breed scala aan sociaaleconomische statistieken moeten worden aangepast. Voor Eurostat-verplichtingen om naar man/vrouw uit te splitsen, zal een oplossing moeten worden gezocht.

Op basis van de uitgevoerde impactanalyse zal een incidentele investering nodig zijn van naar schatting € 6,6 miljoen tot € 7,6 miljoen met een implementatietijd van drie jaar. Naast deze incidentele investering is mogelijk een structurele investering nodig voor de uitvoering.

Ook zullen er mogelijk extra kosten worden doorberekend aan overheidsinstellingen, indien zij verzoeken om statistieken met een uitsplitsing naar geslacht; dit gaat om verzoeken buiten het reguliere, door EZK gefinancierde programma.

Het Bureau Erkenningen gebruikt de BRP o.a. in het kader van het verstrekken van bewijzen van vakbekwaamheid gewasbescherming. Het gegeven geslacht wordt daarbij gebruikt ter identificatie en de aanschrijving. De impact van geslachtsvermelding 'X' is volgens hen groot en ziet op aanpassing van verschillende datasystemen en teksten, en wordt geschat op ca. 10.000 euro en vereist zes maanden. Ook wordt aangegeven dat het behulpzaam zou zijn als ze gebruik kunnen maken van voorbeeldteksten.

Voor de Kiesraad zal de impact laag zijn omdat men al is begonnen met het aanpassen van software om naast het mannelijke en het vrouwelijke geslacht ook een non-binaire vermelding, 'X', te kunnen vermelden op de kandidatenlijst.

Het Centrum voor familiegeschiedenis (CBG) is opgericht om het stamboomonderzoek en daarmee verbonden wetenschappen te bevorderen. Het CBG verstrekt op verzoek gegevens van een overledene, waaronder ook het gegeven geslacht. De impact van de invoering van geslachtsvermelding 'X' is laag, zij zullen het volgens bestaande werkwijzen overnemen en verwerken. Wel hoopt het CBG dat de historie van de geslachtsvermelding bewaard blijft omdat nabestaanden en genealogen daar buitengewoon geïnteresseerd in zijn.

### c) Sector belastingen en heffingen

Vanuit de sector belastingen en heffingen hebben de Belastingdienst (mede namens dienst Toeslagen en Douane), DUO en RDW gereageerd.

Bij de Belastingdienst, dienst Toeslagen en Douane is het gegeven 'geslacht' een vast onderdeel van de basisgegevens die rondom een klant worden geregistreerd. Het gegeven geslacht wordt gebruikt ten behoeve van de communicatie (adressering/aanhef), identificatie, uitvoering van (fiscale) wetgeving, berekeningen in relatie tot sociale- en belasting- en douanewetgeving<sup>16</sup> en de lichaamsvisitering door de Douane<sup>17</sup>, alsook gegevensleveringen aan het Zorginstituut en gegevensuitwisseling met bijvoorbeeld het Openbaar Ministerie bij geconstateerde onregelmatigheden door de Douane.

---

<sup>16</sup> Er wordt voor de waardering van (pensioen)aanspraken en (periodieke) uitkeringen, lijfrente en stamrechten die afhankelijk zijn van iemands leven onderscheid gemaakt tussen mannen en vrouwen vanwege de verschillende levensverwachting.

<sup>17</sup> Lichaamsvisitering wordt uitgevoerd door een persoon van hetzelfde geslacht. Als de geslachtsvermelding niet man/vrouw luidt, wordt betrokkene gevraagd door welk geslacht de betrokkene geïnterviewd wil worden. Als het aantal personen met geslachtsvermelding 'X' zou toenemen, zullen hier mogelijk aanvullende procedures voor moeten worden ontwikkeld.

Over de impact van de invoering van geslachtsvermelding 'X' wordt opgemerkt dat definitieve impact sterk afhangt van de (rijksbrede) kaders over genderneutrale benadering en inclusief taalgebruik (inclusief die situaties waar non-binariteit aan de orde is) en de toepassing daarvan in de primaire processen en de interactie. De impact zal ingrijpend zijn als ook communicatie-uitingen geraakt worden. Een wetsvoorstel over de non-binaire geslachtsvermelding zal samen moeten gaan met communicatie kaders over de communicatie en aanschrijving. Daarbij kan een belangrijke suggestie in overweging worden genomen om eventueel naast of ter vervanging van het veld 'geslacht', een nieuw veld 'gender' te introduceren, als een beter passende oplossing voor dit vraagstuk.

Omdat de kaders voor de communicatie nog niet bekend zijn, is nog geen goede inschatting te maken van de uitvoeringskosten. Pas bij nadere uitwerking van het wetsvoorstel (aangevuld met communicatiekaders) en een uitvoeringstoets kan de definitieve impact worden bepaald.

De technische impact is (onder voorbehoud van de voorgaande opmerking over de communicatiekaders) beperkt tot het toevoegen van een domeinwaarde 'X' in het kernsysteem, in de afnemende systemen en hun bijbehorende gegevensleveringen, en in systemen waarin dergelijke gegevens los worden vastgelegd in verband met de identificatie en/of berekeningen. Daarnaast worden grote gevolgen verwacht op het Identificatie/Verificatie Proces (IVP) als de gewijzigde gegevens niet verwerkt/zichtbaar zijn in gegevensleveringen van bijv. banken en als het gebruik van de aanduiding 'X' samenvalt met verandering van de naam. Voor de Douane geldt dat er mogelijk aanvullende werkprocessen ontwikkeld moeten worden als het aantal personen met een andere geslachtsvermelding dan 'man'/'vrouw' zou toenemen.

DUO voert als baten-lastendienst in opdracht van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap onderwijswetten en -regelingen uit. Ook voert DUO in opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid de Wet inburgering uit. DUO verwerkt het gegeven geslacht en beschrijft dat het onderscheid tussen mannen en vrouwen op veel plaatsen is voorgeschreven in uit te voeren wet- en regelgeving. Het is onder meer nodig voor de identificatie en registratie van personen, voor de uitvoering van onderwijs wet- en regelgeving en voor gegevenslevering, onder meer ten behoeve van beleidsinformatie op het vlak van onderwijsbeleid en van emancipatiebeleid. De impact van de invoering van de invoering van de 'X' is voor DUO zeer groot en bestaat uit onder meer uit: het aanpassen van ca. 52 technische systemen (en koppelvlakken daartussen), gegevensleveringen en informatieproducten, werkinstructies en communicatie. De hiervoor benodigde werkzaamheden zijn zeer fors, in absolute zin en in verhouding tot de bestaande portfolio van DUO. Hiervoor moet minimaal rekening worden gehouden met een periode van 5 jaren (plus 2 jaren voor nawerk). Bij een langere doorlooptijd (10 jaar) zou dit beter te verwerken zijn. Ook is het volgens DUO belangrijk om aangesloten te blijven op ontwikkelingen op dit vlak in EU-verband.

De Dienst Wegverkeer (verder: RDW) is een publieke dienstverlener in de mobiliteitsketen en staat voor veiligheid, duurzaamheid en rechtszekerheid in mobiliteit. De RDW gebruikt het gegeven geslacht uit de BRP ten behoeve van:

- de opname van personen in verschillende registers die RDW beheert zoals het rijbewijsregister, en het kentekenregister;
- verstrekkingen uit deze registers aan binnenlandse en buitenlandse partijen die deze gegevens nodig hebben voor hun (wettelijke) taken;
- met bovengenoemde registraties en verstrekkingen verbonden (internationale) taken alsmede correspondentie daarover. Bijvoorbeeld de afgifte van bevoegdheidspassen en een herinneringsbrief over het verlopen van één of meerder categorieën op het rijbewijs;
- opname in het register van snelle motorboten (artikel 8.01 van het Binnenvaartpolitiereglement).
- opname in register voor vliegbewijzen van onbemande luchtvaartuigen
- tijdelijke tolheffing als een kentekenhouder de verschuldigde tol niet voldoet, en er een aanschrijving plaats vindt. Dit gebeurt via een koppeling met het kentekenregister.

- Erkenning houders van RDW: bij eenmanszaken registreert RDW de persoon met NAW-gegevens uit de BRP.

RDW maakt onderscheid tussen mannen en vrouwen en kent de aanduiding van geslacht onbekend. Er is nog geen aparte processen voor personen met geslachtsvermelding 'onbekend', hier is nog geen noodzaak voor geweest. In de correspondentie gebruikt RDW momenteel de aanhef "geachte heer/mevrouw".

Er is interne besluitvorming in voorbereiding met betrekking tot het gebruik van het gegeven geslacht bij de aanhef en in correspondentie. De impact van de invoering van de invoering van de 'X' ziet op aanpassing van:

- werkinstructies m.b.t. ongeldigheid rijbewijs bij geslachtsverandering en de aanvraag voor een nieuw rijbewijs
- formats m.b.t. externe communicatie;
- geautomatiseerde systemen voor het kentekenregister en het rijbewijzenregister
- systemen die verstrekkingen mogelijk maken;
- (hulp) systemen/modules voor verwerking van ontvangen gegevens vanuit BRP (een nadere analyse is nodig om te bepalen welke systemen dit betreft)

Daarnaast zal ook ondersteuning en begeleiding van de veranderopgave nodig zijn. Dit gaat om interne communicatie, het verduidelijken van bewustzijn/noodzaak, concrete handreikingen bieden (door bijv. training, schrijfwijzer, aangepaste formats).

De benodigde tijd voor het bovengenoemde is geschat op twee jaar.

Een inschatting van de kosten vergt een diepgaander onderzoek. De kosten zouden verlaagd kunnen worden als de centrale overheid in de algemene communicatie het voortouw neemt. Ten slotte onderschrijft RDW het maatschappelijk belang om de 'X' wettelijk te regelen: 'We zijn ons bewust van de impact op of vanuit internationale wetgeving op de bestaande persoonsregistratie(s) maar wellicht kan de noodzaak van de registratie van het geslacht opnieuw in oenschouw genomen worden.'

#### Pensioensector

De pensioensector bestaat uit pensioenfondsen, pensioenverzekeraars en premie pensioeninstellingen die wet- en regelgeving m.b.t. het pensioen uitvoeren en in dat kader gegevens uit de BRP gebruiken. Op dit moment gaan rekenmodellen en rapportages uit van geslachtsvermelding M of V. Voor de zeer beperkte aantallen 'O' (onbekend geslacht) vermeldingen zijn handmatige processen ingericht die niet gebruikt kunnen worden op een grotere schaal. Voor de pensioensector is het onderscheid tussen 'O' en 'X' niet relevant. Het zou de pensioensector helpen om dit onderscheid niet te maken en slechts voor één variant te kiezen (M/V/X of M/V/O).

Het helpt de pensioensector als het geslacht 'X' niet doorwerkt in rekenmodules, rapportages, etc., maar alleen in communicatie-uitingen (bijv. via een aanschrijfname in de BRP).

Daarnaast vindt de pensioensector dat, zo lang de statistische uitkomsten voor mannen en vrouwen niet hetzelfde zijn voor wat betreft de sterftkans en de levensverwachting, het (historische) gegeven 'geslacht' van belang is voor een goede inschatting van uitkomsten en bedragen. De pensioensector vindt het, zolang statistische gegevens over geslacht 'afgedwongen worden' in rapportages voor toezichthouders, ook van belang dat de historische gegevens van geslacht beschikbaar blijven.

De impact van de invoering van de 'X' is volgens de pensioensector zeer groot en ziet op communicatie, rekenmodules (premieberekeningen, voorzieningen, actuariële veronderstellingen), rapportagevereisten en technische systemen. De omvang van de vereiste technische aanpassingen verschilt per uitvoerder. Bij beperkte, eenvoudige aanpassingen bij pensioenuitvoerders met een enkele pensioenregeling start de inschatting bij zo'n € 20.000.

#### d) Sector aangewezen bestuursorganen voor de registratie van niet-ingezetenen

De sector aangewezen bestuursorganen (verder: ABO's) bestaat uit: Sociale Verzekeringsbank (SVB) (vertegenwoordiger in het GO), Belastingdienst, het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV), CAK, minister voor Buitenlandse Zaken (voor geprivilegieerden en paspoortuitgifte in het buitenland) en minister van J&V (voor taken op grond van de Rijkswet op het Nederlanderschap). De ABO's vinden het wenselijk om het gegeven geslacht als identificerend gegeven opnieuw te bezien. Indien genderidentiteit onder de rubriek 'geslacht' wordt gemeld, zal dit gegeven minder betekenisvol worden voor identificatie.

Vanuit het Ministerie van Buitenlandse Zaken als ABO is opgemerkt dat het geslacht ook in het buitenland een identificerende gegeven is. Hierdoor kunnen Nederlanders met geslachtsvermelding 'X' op reis naar minder liberale landen hinder ondervinden bij inreis/door- en uitreis of verblijf.

#### e) Zorgsector

De vertegenwoordiger van de zorgsector heeft gereageerd vanuit het perspectief van de zorgverzekeraars die het gegeven geslacht gebruiken in het kader van de uitvoering van de Zorgverzekeringswet. Voor zorgverzekeraars is verwerken van geslachtsvermelding 'X' technisch gezien geen probleem. De verdere impact is afhankelijk van de consequenties die aan deze vermelding hangen. De vraag is of alleen de personen met een geslachtsvermelding 'X' genderneutraal aangeschreven moeten worden of zal dat voor iedereen gelden? Ook is aangegeven dat het zorgverzekeringsstelsel ingericht is op het onderscheid tussen mannen en vrouwen; wezenlijk onderdeel daarvan is de risicoverevening in relatie tot mogelijke zorgvragen. Op de impact daarvan zou het Zorginstituut Nederland bevestigd moeten worden.

Het CAK (Centraal Administratie Kantoor) is de organisatie die in de zorg financiële regelingen uitvoert en burgers informeert. Het CAK heeft aangegeven dat een verplichte mogelijkheid van de aanduiding van geslacht 'X' tot grote aanpassingen leidt in het bestaande applicatielandschap, in zowel maatwerksoftware als in de gebruikte pakketten en interfaces. Ook de uitwisseling met ketenpartners moet worden aangepast, naast de de BRP gaat het hier om, onder meer, gemeenten, zorgaanbieders, CBS en de Belastingdienst. Alle partijen moeten bovendien gelijktijdig gereed zijn om deze wijziging te kunnen uitvoeren. De aanhef van alle schriftelijke uitingen richting burgers moet worden aangepast.

Problemen voorziet het CAK verder in de internationale uitwisselingen ten behoeve van de buitenland taak en medicijnenverklaringen. Deze kennen een verplichte aanduiding M/V voor geslacht. Een genderaanduiding 'X' voor een internationale medicijnenverklaring kan in sommige landen tot ernstige problemen (weigering om het land binnen te mogen komen of zelfs gevangenisstraf) leiden. Op dit punt is aanpassing van de (internationale) regelgeving en/of verdragen nodig. De aanpassing daarvan is complex en doorgaans een meerjarig proces.

#### f) Sector Werk en Inkomen

De sector Werk en Inkomen bestaat uit het UWV en de SVB.

Het UWV + heeft aangegeven dat het UWV het geslacht verwerkt voor haar taken met betrekking tot arbeidsmarkt en kennisonderzoeken (bijv. arbeidsparticipatie vrouwen), inschatting van de kans op werkhervatting, zwangerschaps- en bevallingsverlof (het recht op een zwangerschapsuitkering en toets op ontslag) en bejegening (aanhef in correspondentie en aanspreektitel telefonisch contact). Daarbij wordt wel onderscheid gemaakt tussen mannen en vrouwen, non-binaire personen worden daarbij als groep nog niet onderscheiden (beperkte aantal klanten met geslachtsvermelding 'onbekend' worden handmatig opgepakt).

Over de impact van de invoering van geslachtsvermelding 'X' in de BRP is aangegeven dat het UWV haar taken kan blijven vervullen na aanpassing van de betrokken systemen en werkinstructies.



In die gevallen waarin de geslachtsaanduiding de waarde 'X' bevat zal UWV of terug moeten vallen op de historie in de geslachtsaanduiding of zelf moeten vaststellen wat het biologische geslacht van betrokkene is in die gevallen dat voor de uitvoering van onze taken het biologische geslacht relevant is. Overgaan op een eigen casus gebonden registratie van het biologische geslacht is daarbij een optie, bijvoorbeeld als medisch gegeven.

De kosten zijn afhankelijk van de vraag of genderidentiteit als apart gegeven naast geslachtsaanduiding zal worden geregistreerd, of de bejegening genderneutraal wordt (aanpassing van alle brieven en formulieren), of de beschikbaarheid van de historie van de geslachtsvermelding. Ten aanzien van de invoering van een non-binaire geslachtsvermelding, stelt het UWV dat de registratie van de (red. biologische) geslachtsaanduiding en genderidentiteit niet vermengd dient te worden.

Dit zorgt voor onduidelijkheid voor de uitvoering en is informatiekundig ongebruikelijk. Het UWV stelt voor om in de BRP een (red. biologische) geslachtsaanduiding óf een genderidentiteit te vermelden, of beiden als twee aparte gegevens.

De Sociale Verzekeringsbank (SVB) voert verschillende wetten en regelingen uit als het gaat om sociale zekerheid zoals bijvoorbeeld Algemene Ouderdomswet (AOW), en het Persoonsgebonden budget (PGB). De SVB heeft een pre-toets uitgevoerd omdat er nog een tekst voor een wetsvoorstel in de hoedanigheid van uitvoerder van wet- en regelgeving, en niet voor de SVB als werkgever, dat zou evt. alsnog kunnen. De SVB acht een wetsvoorstel waarmee geslachtsaanduiding 'X' wordt toegevoegd aan de huidige geslachtsvermeldingen in de BRP (evenals het gelijkstellen van de procedure om tot deze vermelding te komen met de huidige procedures voor de wijzigingen van de geslachtsvermelding van en naar man/vrouw) uitvoerbaar mits de gegevensuitwisseling met andere ketenpartijen (binnen en buiten Nederland) over de nieuwe aanduiding 'X' mogelijk is op het moment van invoering. De geslachtsaanduiding heeft geen gevolgen voor de manier waarop deze wetten of regelingen worden uitgevoerd. De geslachtsaanduiding heeft voor de burger vooral effect in de manier waarop de rechthebbende personen door de SVB in de correspondentie worden aangesproken.

Daarnaast maakt de SVB verantwoordingsrapportages en ramingen (bijv. over gerechtigden en instroom van gerechtigden bij de AOW en Anw) waarin onderscheid wordt gemaakt op basis van geslacht. Het is mogelijk om daar een extra kolom non-binaire personen op te nemen. De introductie van geslachtsaanduiding 'X' heeft tot gevolg dat een groot aantal processen en klantproducten moet worden aangepast voor alle regelingen die de SVB uitvoert in de domeinen Sociale Verzekeringen en Zorg. De implementatie hiervan kan na 2023 plaatsvinden en zal ten minste 5-6 maanden duren. Hier zijn meerdere partijen bij betrokken, daarom wordt verzocht om een dergelijke verandering minimaal een jaar van te voren bekend te maken. Ten aanzien van de aanschrijving van (in ieder geval) personen met geslachtsvermelding 'X' adviseert de SVB dringend om aan te sturen op overheidsbrede richtlijnen en zowel de doelgroep als jongeren in de brede zin hierover te bevragen. Verder wordt nog het volgende opgemerkt:

- Het kan voorkomen dat niet-ingezetenen (bijv. personen die niet in Nederland wonen) en in een ander land geboren zijn, hun geslachtsregistratie in hun geboorteland niet kunnen wijzigen, terwijl zij wel een wijziging wensen en anders aangesproken wensen te worden. De SVB (en andere overheden) kan dit momenteel niet faciliteren.
- Er dient aandacht te zijn voor de procedure voor wijziging van de geslachtsaanduiding van personen die wel een Nederlandse geboorteakte hebben maar niet in Nederland wonen.
- Er kunnen in bepaalde landen veiligheidsrisico's ontstaan voor burgers op het moment dat de 'X' aanduiding internationaal wordt uitgewisseld.
- De SVB geeft ter overweging mee om in het kader van de wetswijziging een coördinerende instantie aan te wijzen die ervoor zorgt dat alle relevante koppelvlakken tussen alle betrokken partijen tijdig worden aangepast

### 3. Conclusie

De algemene conclusie op basis van de binnengekomen reacties is dat de verschillende organisaties het gegeven geslacht uit de BRP gebruiken voor identificatie, bejegening en de uitvoering van sectorspecifieke wet- en regelgeving. Ten aanzien van de vraag naar de impact van de invoering van geslachtsvermelding 'X' op de geboorteakte en in de BRP wordt opgemerkt dat de praktische en technische inrichting en uitvoering van processen rondom identificatie, bejegening en de uitvoering van sectorspecifieke wet- en regelgeving aangepast zal moeten worden.

De impact op de uitvoering van specifieke wet- en regelgeving waarbij het geslacht een rol speelt wordt in de meeste reacties niet gespecificeerd.

Meestal wordt verwezen naar de algemene wettelijke taak van de betreffende organisatie. Een enkele keer wordt het wel specifieker gemaakt.

Voorbeelden daarvan zijn: de politie bij het fouilleren en de vreemdelingenketen bij het indelen van personen in penitentiaire inrichtingen. Zie hierover ook bijlage 2 met de uitkomst van de wetgevingsinventarisatie.

De inschattingen van hoe groot die aanpassingen zijn en wat de daarmee (geschatte) gemoeide kosten zijn, verschillen sterk. Een enkele organisatie (Kiesraad) verwacht geen kosten te maken omdat zij al begonnen is met genderneutrale aanschrijving, anderen noemen kosten van 10 en 20 miljoen (zie indicaties in paragraaf 5).

Bij de kosteninschattingen wordt door meerdere organisaties opgemerkt dat de daadwerkelijke kosten afhankelijk zijn van het moment waarop zij een geslachtsvermelding 'X' zouden moeten ontvangen en verwerken. Hoe meer tijd zij daarvoor krijgen, hoe lager de kosten zullen zijn.

De hiervoor benodigde tijd verschilt van enkele weken tot meer dan twee jaar (zie indicaties in paragraaf 5).

### 4. Vragen en aandachtspunten

Voorts leveren de reacties de volgende vragen en aandachtspunten op waar bij de invoering van geslachtsvermelding 'X' rekening mee gehouden dient te worden volgens de uitvoeringsorganisaties:

- **Geslachtsvermelding versus genderidentiteit**  
Overweeg de 'X' in aanvulling op de huidige geslachtsvermelding in de BRP en de geboorteakte op te nemen, als de registratie van een genderidentiteit.  
De huidige geslachtsvermeldingen kunnen dan ongewijzigd blijven bestaan en gebruikt worden, omdat de (historische) geslachtsaanduiding nog van belang is voor de uitvoering van taken door de overheid.
- Geef een duidelijke en eenduidige definitie van waar het begrip geslachtsvermelding 'X' voor staat en in hoeverre mensen makkelijker voor een geslachtsvermelding 'X' kunnen kiezen, om andere redenen dan genderidentiteit.
- **Toegankelijkheid**  
Verduidelijk of en hoe (digitaal) de wettelijke regeling van de 'X' op de geboorteakte en in de BRP ook toegankelijk is voor Nederlanders in het buitenland of personen met buitenlandse brondocumenten.
- **Planning**  
Wanneer zou een X op de geboorteakte en in de BRP ingevoerd worden? Is er sprake van een overgangstermijn?
- **Historie**  
Blijft de geslachtsvermelding bij geboorte nog opvraagbaar via de BRP/geboorteakte?
- **Implementatie**

- De implementatie vereist een integrale aanpak en eenduidig beleid. Dit is nodig bij de uitwisseling van gegevens in nationale en internationale ketenprocessen.
- Zijn procedures en processen helder in combinatie met de uitgifte van een paspoort of identiteitsdocument in het buitenland?  
Wat zijn de voorwaarden/eisen (huidig: brondocumenten als basis voor wijziging van geslacht) voor wijziging van deze rubriek voor de genoemde groepen?
- **Communicatie**  
Welke gevolgen heeft de invoering van een geslachtsvermelding "x" voor de communicatie tussen overheid en burger?  
Dit is van grote invloed op de voorziene kosten van de invoering. Duidelijkheid hieromtrent is nodig voor een invoering van evt. richtlijnen in de werk- en communicatieprocessen van uitvoeringsorganisaties.
- **Aantallen**
  - De geslachtsvermelding 'onbekend' komt in de huidige situatie zo weinig voor in de BRP dat daar meestal geen aparte processen voor zijn ingericht.
  - Het aantal ingezetenen geboren in Nederland met geslachtsregistratie 'O' bedroeg op 5 mei 2022 27, en op 1 november 2022 43.
- **Betrokkenen in het buitenland**
  - Is de beoogde wettelijke regeling van geslachtsvermelding 'X' ook toegankelijk voor Nederlanders in het buitenland en zo ja, in welke vorm (digitaal en/of deels op afstand)?
  - Bieden we ook mogelijkheden voor wijziging bij personen waarvoor geen Nederlandse geboorteakte is opgemaakt?
  - Zijn procedures en processen helder in combinatie met de uitgifte van een paspoort of identiteitsdocument in het buitenland?

## 5. Schematisch overzicht van de reacties impact invoering

De reacties van de organisaties die gebruik maken van de BRP zijn in dit schema opgenomen om een overzicht te geven. De kolom 'waardering' is ingevuld op basis van de geschatte impact zoals aangegeven door de organisaties. De kleuren zijn aangebracht en bedoeld om een ordening aan te brengen in de geschatte impact zoals omschreven in de reacties.

<b>Groote-categorieën financiële gevolgen</b>	<b>Orde van grootte financiële inzet</b>
Laag	enkele duizenden tot tienduizenden euro's
Middel	enkele tienduizenden tot een ton aan euro's
Hoog	enkele tonnen tot een miljoen euro's
Zeer hoog	miljoen tot enkele tientallen miljoenen euro's
<b>Categorieën doorlooptijden implementatie</b>	<b>Orde van grootte implementatietijd</b>
Kort	0 tot 1 jaar
Middel	1 tot 2 jaar
Lang	2 tot 5 jaar
Zeer lang	langer dan 5 jaar

Organisatie	Waardering <sup>18</sup>	Groote-categorieën financiële gevolgen	Uren/weken /jaren werk
<b>Sector Openbare Orde en Veiligheid</b>			
1. Justid	Heeft te weinig informatie voor een echte impactanalyse.	Hoog	-
2. Justis	Moet eerst vooronderzoek doen voordat impactanalyse mogelijk is.	-	-
3. De Rechtspraak	Heeft nog geen helder beeld; daarom nog geen echte impactanalyse gedaan.	-	-
4. CJIB	Voor het CJIB geldt dat de definitieve impact afhangt van de uiteindelijke gemaakte keuzes en de Rijksbrede kaders hieromtrent. Het CJIB kent vele applicaties en koppelvlakken, waarvan een groot deel zal moeten worden aangepast aan de nieuwe situatie, zodat de geslachtsvermelding 'X' kan worden geregistreerd. Ook de gegevensuitwisseling met ketenpartners dient hierop te worden aangepast. Daarnaast worden o.a. aanpassingen voorzien in communicatie richting betrokkenen en werkinstructies. Door het grote aantal aan applicaties en koppelvlakken wordt ingeschat dat de impact in ieder geval 'Hoog' is, maar afhankelijk van de daadwerkelijke uitwerking en nadere analyse ook als 'Zeer Hoog' kan worden beschouwd. Gezien het feit dat er mogelijk veel aanpassingen moeten worden doorgevoerd, wordt de implementatietijd ingeschat als 'lang'.	Hoog/Zeer hoog	Lang
5. Landelijke inspectiedienst dierenbescherming	Gebruikt aan de 'X' al te gebruiken. Daarom is de impact nihil.	Laag	-
6. Jeugd(strafrecht)keten	Gebruikt de geslachtsregistratie vooral voor aanschrijving en in formulieren, verdere impact moet nog onderzocht worden.	Middel	-
7. LBIO	Gebruikt de geslachtsregistratie alleen voor de aanschrijving.	Middel	-
8. Politie	Grootste impact verwacht op processen, uitwisseling gegevens tussen partners/ketens.	-	-

<sup>18</sup> Doelt op eerste indruk, hoe uitgebreid het is, etc.

a. Politie Executie en Signaleren	Kan pas een impactanalyse als meer bekend is over de ingangsdatum en de prioritering. De grootste impact wordt verwacht op processen, uitwisseling gegevens tussen partners/ketens.	-	-
b. Politie Internetaangifte	Kan pas een impactanalyse als meer bekend is over de ingangsdatum en de prioritering. De grootste impact wordt verwacht op processen, uitwisseling gegevens tussen partners/ketens.	-	-
c. Politie.nl	Verwacht geen impact.	Nihil	n.v.t.
d. Politie PSHV	Verwacht nauwelijks impact.	Nihil	Kort
e. Politie Integraal Bevragen	Geeft aan de geslachtsregistratie te gebruiken voor identificatie en matching en dat meerdere systemen worden geraakt. Ook veel vragen over integratie en planning.	-	Kort of Middel
f. Politie BVH	Geeft aan dat er mogelijk impact op foullering en medische zorg is.		Kort
g. Politie Blueview, ZIF en API's	Verwerkt de geslachtsregistratie alleen indirect, daarom geen impact.	Nihil	0
h. Politie BlueSpot Monitor BSM	Gebruikt de geslachtsregistratie vooral voor aanschrijven en zoeken.	-	Kort
i. Politie Integraal Beeld	Gebruikt de geslachtsregistratie vooral voor aanschrijven en zoeken.	-	Kort
j. Politie Internet Response Dashboard IRD	Gebruiken de geslachtsregistratie vooral voor aanschrijven en zoeken.	-	Kort
k. Politie opsporing	Gebruikt geslacht voor de aanhef/aanspreekvorm in formulieren, het identificeren van personen, onderzoek aan het lichaam. Aanpassing vereist van formulieren (aanhef), technische systemen, en werkinstructies.	-	Middel (minimaal)
9. IND, COA DT&V	De organisaties in de kleine migratieketen hebben de impact ieder afzonderlijk onderzocht en een gezamenlijke reactie opgesteld. Grote impact op meerdere interne systemen en koppelingen. Er is ook directe impact op de processen zelf: plaatsing, vertrek, bejegening etc. Bij invoering is centrale sturing door projectleider gewenst. Relatie totale keten (Politie, Kmar, DJI, BZ, RvS en RvdR) niet meegenomen, wel relevant.	Hoog	-
<b>Sector CBS en overige</b>			
10. Centrum voor familiegeschiedenis	Verwacht geen impact	Nihil	n.v.t.

11. Kadaster	Gebruikt de geslachtsregistratie alleen voor aanschrijving. Geeft aan graag tips en een planning te ontvangen.	-	Kort
12. Kiesraad	Geeft aan al bezig te zijn om software aan te passen en verwacht daarom lage impact en kosten.		
13. CBS	Verwacht heel veel impact. Er zijn ook veel inhoudelijke vragen over de inrichting van hun werk die beantwoord moeten worden (o.a. over de impact op methodologisch onderzoek, internationale uitwisseling). Geeft ter overweging mee om naast de huidige geslachtsregistratie en, de 'X' als apart gegeven over genderidentiteit te registreren. Vraagt om een eenduidige beschrijving en onderhoud van de betekenis van het gegeven geslacht en de verschillende geslachtsregistraties in de BRP.	Zeer hoog	Lang
14. Bureau erkenningen	Geeft aan dat het grote impact verwacht en ontvangt graag voorbeeldteksten voor communicatie.	Laag	-
15. Kamer Van Koophandel	Voor KVK heeft invoering van X naar verwachting impact op onder meer registratie (van het geslacht in het Handelsregister) en communicatie. Overigens verkent KVK momenteel de mogelijkheden voor het weglaten van het geslacht uit het Handelsregister.	Middel	Middel
<b>Pensioensector</b>			
16. Pensioensector	Verwacht heel grote impact op communicatie en processen. Geeft aan dat het wenselijk is dat de historie bewaard blijft voor de berekeningen en internationale uitwisseling	Zeer hoog	-
<b>Sector Belastingen en Heffingen<sup>19</sup></b>			
17. Belastingdienst, mede namens dienst Toeslagen en Douane.	Reactie betreft de onderdelen Toeslagen, Douane en Klantgegevens" Grote impact voorzien op processen m.b.t. communicatie, het Identificatie/Verificatie Proces en Douane. Definitieve impact hangt sterk af van de (rijksbrede) kaders over genderneutrale benadering en inclusief taalgebruik (inclusief die situaties waar non-binairiteit aan orde	Zeer hoog	Zeer lang (start vanaf 2027)

	is) en kan pas in kaart gebracht worden als die kaders bekend zijn.		
18. DUO	Voorziet enorme impact, bestaande uit onder meer het aanpassen van ca. 52 technische systemen (en koppelvlakken daartussen), gegevensleveringen en informatieproducten, werkinstructies en communicatie.	Zeer hoog	Zeer lang
19. RDW	Voorziet impact op registers zoals rijbewijzenregister, kentekenregister, systemen die gebruikt worden voor verstrekkingen, interne en externe communicatie. Benoemt ook een interne veranderopgave in relatie tot bewustwording e.d. Werkt aan beleid over gebruik van geslacht bij aanhef en aanschrijving.	Hoog	Midden
<b>Sector aangewezen bestuursorganen</b>			
20. ABO's via SVB	Zienswijze pas kan worden gegeven na duidelijkheid over toegankelijkheid 'X'-vermelding voor niet-ingezetenen. Graag gezien of gender als aparte rubriek vermeld kan worden.	-	-
<b>Zorgsector</b>			
21. Zorgverzekeraars Nederland	Geeft aan dat de technische verwerking van 'X' is niet problematisch is. Impact is verder afhankelijk van de consequenties die aan die 'X' verbonden zullen zijn. Het Zorginstituut NL zal bevestigd worden op de impact op de risicoverevening in het zorgverzekeringssysteem.	-	-
22. CAK	Het CAK voorziet een grote impact. De gebruikte software voor de diverse wettelijke taken kent óf niet de mogelijkheid tot gender 'X' óf alleen de mogelijkheid tot geen geslachtsaanduiding. Om gender 'X' mogelijk te maken zijn grote aanpassingen nodig waarvoor geen capaciteit is. Daarnaast dient alle briefverkeer te worden aangepast. Voor uitwisselingen met ketenpartners dienen nieuwe conventies te worden afgesproken en geïmplementeerd.	Hoog	Zeer lang

	Daarnaast heeft het CAK te maken met internationaal georiënteerde taken, zoals medicijnenverklaringen en de Buitenlandtaak, waarbij op basis van internationale verdragen uitsluitend de verplichte aanduiding M/V is toegestaan.		
--	---	--	--

<b>Sector werk en inkomen</b>			
23. UWV	Grote impact voorzien. Definitieve impact hangt sterk af van de (rijksbrede) kaders over genderneutrale benadering en inclusief taalgebruik (inclusief die situaties waar non-binairiteit aan orde is), raadpleegbaarheid van historische gegevens, of genderidentiteit als apart gegeven geregistreerd wordt.	Zeer hoog	Lang
24. SVB	Impact is groot, ziet op aanschrijving, verantwoordingsrapportages en ramingen. Heeft gegevensuitwisseling met nationale en internationale ketenpartners. Vraagt ook aandacht voor de positie van Nederlanders die niet in Nederland wonen en personen met een geboortakte uit en ander land die wel contact hebben met de Nederlandse overheid.	Zeer hoog	Kort